

TRADIČNÍ VÁNOČNÍ VYCHÁZKA – 15. prosince

DOPRAVA: MHD – sraz u Letohrádku královny Anny

DÉLKA TRASY: cca 2 km

NÁROČNOST: krátká, nenáročná

U Letohrádku se nás sešlo hodně. Někdo si dal práci s počítáním a došel k číslu 65. Dlouho jsme na místě nepostáli, protože jsme „ucpali“ chodník a bránili chodcům směřujícím k hradu. Prošli jsme se po hraně **Letenské pláně** s mnoha výhledy, prohlédli si **Zeyerův pomník**, okolo **Kramářovy vily** na vyhlídku k **Hanavskému pavilonu** a na další vyhlídkové místo, ze kterého jsou vidět téměř všechny pražské mosty. Při pozvolné procházce k **Letenskému zámku** jsme si pohovořili s přáteli, popřáli si navzájem vše dobré a společně si poslechli **Českou vánoční mši Jakuba Ryby**.

Vím, že vy víte, ale přesto si dovoluji připojit několik poznámek o adventní době, zvycích a tradicích.

Česká mše vánoční Jakuba Jana Ryby (vznikla v roce 1796) neodmyslitelně patří k českým vánočním svátkům. Je to jeden z atributů adventu. Vánoce bez Rybovky, jak jsem někde četl, jsou jako vanilkové rohlíčky bez vanilky, vánoční stůl bez svíčky, kapr bez šupin ...

ADVENT – sváteční čas křesťanů. Období čtyř neděl před 25. prosincem. Je to doba radostného očekávání příchodu Spasitele, duchovní přípravy na Vánoce, doba rozjímání a dobročinnosti. Dříve byla doba adventní zároveň dobou postu, kdy byly zakázány zábavy, svatby a hodování. Advent je také dobou zklidnění.

U pravoslavných trvá advent od 15. listopadu (tj. 28 listopadu podle přepočtu juliánského kalendáře na kalendář gregoriánský) do samotného dne svátku, který má pevné datum a připadá na 25. prosince (7. ledna v přepočtu).

Bez ohledu na víru se v Čechách adventní zvyky a tradice zachovaly ve značné míře. Označení adventních nedělí jako železná, bronzová, stříbrná a zlatá má původ v obchodním ruchu před Vánoci a s tradicemi a církevním rokem to nemá žádnou souvislost.

ADVENTNÍ VĚNEC - tradičním symbolem adventu je od 19. století adventní věnec, který má v různých oblastech různou podobu, u nás v České republice (a v katolických zemích) nejčastěji se čtyřmi svíčkami, z nichž tři jsou fialové (modré) a jedna růžová. Fialová (modrá) barva symbolizuje pokání, ztišení a čekání.

- Na první adventní neděli zapalujeme první fialovou svíčku, tzv. svíci proroků. Tato svíčka je **památkou na proroky**, kteří předpověděli narození Ježíše Krista.
- Na druhou adventní neděli zapalujeme druhou fialovou svíčku, tzv. **betlémskou**, která reprezentuje lásku a představuje Ježíškovy jesličky.
- Na třetí adventní neděli zapalujeme růžovou svíci, tzv. **pastýřskou**, která vyjadřuje radost z toho, že postní období je téměř u konce a adventní období získává slavnostnější ráz.
- Na čtvrtou adventní neděli zapalujeme poslední růžovou svíčku, tzv. **andělskou**, která představuje mír a pokoj. Čtvrtá adventní neděle může připadnout na Štědrý den.

Kromě adventních věnců se vily i prosté věnce bez svící z různých rostlin, které měly symbolický význam. Většinou měly zajistit svému majiteli štěstí, lásku, zdraví a bohatství.

SVATÁ BARBORA - na svátek sv. Barbory, tzn. 4. prosince, se vžila tradice řezání „barborek“, tj. větviček jakýchkoli stromů a keřů, které mohou do Vánoc rozkvést, nejčastěji třešňových. „Barborka“, která rozkvetla o Vánocích, přinášela do domu štěstí a děvčatům na vdávání předpovídala svatbu. I svatá Barbora přinášela v předvečer svého svátku dárky, podobně jako svatý Mikuláš odměňovala hodné a kárala zlobivé děti.

MIKULÁŠ – v předvečer svátku sv. Mikuláše podle tradice obchází sv. Mikuláš ve společnosti anděla a čerta rodiny s dětmi. Tento svátek má původ zejména v osobnosti sv. Mikuláše, který proslul svojí štedrostí k potřebným.

JMELÍ – v době adventu si lidé rádi zdobí svoje domovy jmelím, které má podle tradice přinášet štěstí a požehnání do domu, podle Keltů také plodnost. Políbení pod větvičkou jmelí má zajistit vzájemnou lásku až do příštích Vánoc. V zemích s Keltskou tradicí se k adventní a vánoční výzdobě používá také cesmína a břečtan, které mají chránit domov před čarodějnicemi a zlými duchy.

VÁNOČNÍ PERNÍČKY - adventní doba je také časem, který zhruba odpovídá době, kterou potřebují tradiční medové perníčky ke změknutí. Jejich pečení má v českých zemích tradici pravděpodobně od 12. století. Kromě jejich přímé konzumace a použití k ozdobení vánočního stromku je také možné připravit perníkový adventní věnec, nebo perníkový betlém.

VÁNOČNÍ CUKROVÍ – v této době se připravuje i vánoční cukroví, které má svůj původ v pohanské tradici oslav slunovratu, kdy mělo funkci ochrannou a obřadní. To se postupně přeměnilo v cukroví slavnostní. Pečení cukroví je významné pro rodinný život, umožňuje rodině strávit čas spolu v pohodlí a klidu domova, navozuje příjemnou atmosféru díky aromatickým kořením a dodává domovu nádech blížících se Vánoc. V mnoha rodinách si během pečení cukroví zpívají nebo poslouchají vánoční koledy.

VÁNOČKA – symbol Vánoc, je po několik století neodmyslitelnou součástí štědrovečerní večeře. Tradice pečení vánoček je živá i dnes v 21. století. Vánočky se pečou v pekárnách i v mnoha

domácnostech, ale jejich běžný prodej během celého roku jim ubírá na výlučnosti vánočního pečiva. Vánočka vyráběná podomácku, často podle starých a zděděných receptů, je mnohem více oceňována. Zatímco ještě před druhou světovou válkou byla součástí slavnostní štědrovečerní večeře, stala se postupně běžným pečivem.

BETLÉMY - na samém sklonku adventu, někde až po narození Páně 25. prosince, si lidé staví betlémy (jesličky). Jesličky mají větší význam v některých evropských zemích, např. v Itálii, kde se nezdobí vánoční stromek a jesličky jsou tedy jediným symbolem Vánoc.

VÁNOČNÍ STROMEK - má svůj původ ve zdobení lidských obydlí chvojím na ochranu před vším zlým. Větve jehličnanů se staly symbolem věčného života. První stromky byly údajně zavěšovány za špičku ke stropu, později byly zavěšovány i špičkou dolů. K jejich zdobení se používalo pečivo, perníky, ovoce, ořechy, později stuhy, kraslice, slaměné ozdoby apod. Svíčky se ke zdobení údajně používají od roku 1860. V Česku poprvé postavil vánoční stromek pro své přátele v roce 181 ředitel pražského Stavovského divadla Jan Karel Liebich na svém libeňském zámečku. Nový zvyk se však začal prosazovat jen pozvolna, a to až ve 40. letech 19. Století v bohatých pražských měšťanských rodinách. Tato tradice se považuje hlavně za křesťanský zvyk.

BETLÉMSKÉ SVĚTLO - od roku 1986 se v předvánoční době zapaluje v Betlémské jeskyni plamínek, který je pak skauty a dobrovolníky rozšiřován do světa jako Betlémské světlo.

Jsou samozřejmě ještě další - štědrovečerní zvyky (koledy, půst a zlaté prasátko, ořechové skořápky na vodě, šupinky z kapra, rozkrajování jablka ...), které neuvádím, na které si nevzpomínám, nebo je vůbec neznám. Zavzpomínejte na vánoce svého dětství, připomeňte si jaké zvyky se ve Vaší rodině dodržovaly.

Přeji všem pěknou adventní atmosféru, klid, krásné Vánoce, rodinnou pohodu, lásku, zdraví a štěstí.

Honza
